

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Boj za zemljo.

Namen teh vrstic je opozoriti slovensko javnost na naseljevalno delo »Südmárke«, s katerim se je zopet obširno pečal njen zadnji občni zbor v Inomestu. Kajti ena glavnih napak slovenske narodne obrambe je, da še vedno omalovažuje boj za zemljo, ki so nam ga na celi črti napovedali naši narodni nasprotniki in pri katerem postopajo po sistematičnem načrtu. Ta boj omalovažujemo mi, ki bi s smotreno urejeno kolonizacijo lahko na marsikateri točki narodnostne meje lahko napade na našo zemljo uspešno odbili. Nemško delo priča, da je zadnji čas, da to svojo zamudo popravimo. Kolonizacijska akcija na Balkanu in v jugoslovanskih deželah je za nas popolnoma odveč, ker imamo tozadevno dovolj posla na lastni narodni meji.

»Südmárka« je začela s sistematičnim naseljevalnim delom na narodni meji že leta 1906, v večjem obsegu pa leta 1908. Od leta 1908. do 1913. (ekskl.) je izdala za naseljevanje 847.536 K. Vsako leto je rasla ta postavka v njenem računu in je dosegla leta 1912. številko 119.253 K 36 v. A vse to še ni nič proti vsoti leta 1913., ki je znašala nad 220.000 K. Če vse te zneske seštejemo, vidimo, da je izdala »Südmárka« za kolonizacijo od leta 1908. do leta 1914. ogromno vsoto 1.067.536 K. Kupovala je večinoma na lasten račun, v zadnjih letih pa se je začela pečati tudi s posredovanjem nakupov. Znano je, da sta zlasti št. IIj in Marenberg predmet »Südmárkine« kolonizacije. Tu je naselila 56 rodbin z 330 osebami. Od Novega leta 1913. pa je naselila v »sklenjenem ozemlju« (št. IIj, Marenberg) 8 rodbin s 44 osebami. V zmislu sklepov skupščine v Solnogradu so ustanovili pri svojih podružnicah v slovenskih krajih »odseke za obrambo zemlje«, ki obstoje v sledečih krajih Slov. Štajerske: Maribor, Celje, Slov. Bistrica (s Pragerskim in Peklom pri Poljčanah), Ormož, Velenje, Sichenov pri Čmureku; na Koroškem: Velikovec, Rožek, št. Peter pri Celovcu in v Kočevju na Kranjskem. Vrh tega imajo v Celovcu še poseben naseljevalni odbor za Koroško. Naloga teh odsekov je voditi razvidnico, iz katere je vsak čas razvidno, koliko posestev je v njihovem okolišu na prodaj na tudi, kje bi se mogel še naseliti kak nemški trgovec, obrtnik ali podjetnik. O vsem tem poročajo vodstvu »Südmárke«.

Že od leta 1908. se v nemških obrambnih krogih razmotirava vprašanje parcelacijske naseljevalne banke. To misel so sprožili nemški narodni sveti na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem in zdi se, da se bliža sedaj uresničenju. Na letošnji skupščini v Inomestu je o tem načrtu obširno poročal prvi blagajnik »Südmárke« prof. Ganglitz. Banka naj deluje na narodnostni meji in pa v okolici nemških mest, ki so ogrožena od slovenskega priseljevanja. Podjetje naj ima pravno formo akcijske družbe z akcijami na imena. (Na ime na zato, ker se tedaj lahko prepove v statutu prenos akcij na druge osebe.) Akcijiški kapital bo znašal 4.000.000 K, od katerega se bo za prvič emitiralo akcij v znesku 2.000.000 K. Nominelni znesek ene akcije bo 400 K. »Südmárka« bo odstopila novi banki posvetstva in druge efekte in sprejela na ta račun 250 akcij (apports). V statutu se bo določila maksimalna dividenda 4%, »Südmárka« bo garantirala za 3% dividendo. Zato bo pa zahtevala, da bo smela banka prodajati posvetstva samo za lastne stroške, računajoč k temu še tudi režijo in 4% obresti od investiranega glavnice. Da se omogoči udeležba pri banki tudi onim, ki ne morejo podpisati akcije, se bo osnoval poseben rezervni fond. Tako bo pa tudi mogoče, da bo banka lahko takoj začela z uspešnim delovanjem. Pozneje si bodo priskrbeli potrebnih sredstev s hranilnimi in kontokorentnimi vlogami, oziroma tudi s povečanjem akcijskega kapitala.

Sočasno s kolonizacijo se vrši tudi industrializacija naših dežel potom nemškega kapitala. Tudi na to skuša vplivati nem-

črtu. Elektrarne na Fali, na Felberjevem otoku pri Mariboru in »Poetovio« v Ptuju imajo otvoriti novo ero nemške industrije na slovenskih tleh. Pa tudi v manjših krajih na Štajerskem nastajajo nove nemške tovarne in z njimi prihajajo nemški uradniki, profesionalisti, trgovci in obrtniki. Tako dobivajo ti kraji naenkrat nemško obilje.

Tako delajo nasprotniki in kako mi? Čas hiti in mi čakamo res resignirano, kaj nam prinese bodočnost. Trpke besede silijo v pero nad to malomarnostjo, ko imamo vendar dovolj vzroka, da delamo s polno paro in brez prenehanja. Naj se vendar že enkrat prebudi narodna vest slovenske javnosti, da storimo v zadnjem trenutku, kar se storiti da.

Napravimo konec!

Dunaj, 28. jan. 1914.

V budgetnem odseku se je 27. t. m. veliko govorilo o razmerah na Koroškem. Naša govornika prof. Jarc in dr. Korošec sta postavila najbolj kričeče slučaje v ospredje diskusije in dosegla s svojimi izvajanjem splošno pozornost. Niti nemški kolegi se niso mogli odtegniti utisu, ki so ga naredila ugotovljena dejstva na ves budgetni odsek. Tudi min. predsednik in več ministrov je prišlo k našim govornikom, da so se še natančneje informirali o podanih slučaji.

Posebno ogorčenje je vzbudila vsebina Ebnerjeve knjige za ljudske šole na Koroškem, tudi za utrakvistične, »Landeskunde von Kärnten«. V tej knjigi, ki je dobila aprobacijo c. kr. naučnega ministra, se nahajajo ti gorostasni stavki: str. 44: »Slovenen, die hier sowie im übrigen Kärnten Windische — von Wenden = Weidende —, welchen Namen sie von den Germanen erhielten — genannt werden. Das Volk aus der windischen Gegend hat überhaupt keinen guten Ruf im Lande.« str. 36: »Die Bevölkerung ist fortschrittlich gesinnt, besonders in den größten Orten und deren Nähe.« Str. 14: »(Drautal.) Das Drautal ist von einer arbeitsamen, biederer, fortschrittlich gesinnten Bevölkerung deutscher Zunge besiedelt.«

Vključ tej žaljivi vsebini je knjiga dobila aprobacijo naučnega ministrstva. In ne samo, da na ta način ponuja knjiga nemškemu učiteljem priložnost za politične razprave v šoli, ampak še bolj hudo je, da se morajo iz te knjige učiti tudi slovenski otroci zasramovanja svoje lastne narodnosti. Človek bi smatral to za nemogoče, ako bi ne vedel, da je v Avstriji vse mogoče. Prof. Jarc je s tovariši postavil predlog, da »aprobacija takoj prekliče in se krivci, aprobant in pisatelji, disciplinarno, oziroma kazensko zasledujejo. Oblast sili torej Slovence na svoj lastni narod pljuvati. Skandal brez primere v zgodovini!

Poslanec dr. Korošec je opozarjal na to, da je edina pozitivna postavka za koroške Slovence v celnem budgetu plača kmetijskemu potovalnemu učitelju šumiju. Ker je ta mož postal izrazit nemškonacionalni agitator, nimajo Slovenci nobenega interesa več na tej postavki, oziroma se naj postavka res uporablja v zmislu, v katerem je bila upostavljena. Dr. Korošec je postavil tozadevni predlog.

Ker je vlada danes pred glasovanjem bila v velikih škripcih, kajti večina ni bila za njo zagovarjala, se je veliko pogajala s podnačelnikom nekega kluba dr. Korošcem. Toda dobila je vedno le eden odgovor, da nam prevsem neznosne razmere na Koroškem branijo, spremeniti svoje opozicijsko stališče.

Glasovanje v proračunskem odboru.

Vlado je vendarle zelo skrbelo, kako bo z glasovanjem. Mladodžehe je dobila, da so šli ven, Kardlak je glasoval zanjo; celo dunajska svobodnika - divjaka Heilingerja in Friedmanna, ki sicer vedno opozicijsko kričita, se je posrečilo pregovoriti za vlado. Rusinski radikalec Budžinovskij se je tudi odstranil od glasovanja. Koliko je

Naši zastopniki so seveda vsi glasovali proti provizoriju in ob enem za najradikalnejše stave predloge. Predlog poslance Korošca, naj se aprobacija Ebnerjeve knjige, ki tako surovo žali naš narod, takoj umakne, naj se tisti, kateri so jo za krivili, kaznujejo in kazensko zasledujejo, je bila sprejeta. Zanj so glasovali tudi Poljaki in krščanski socialci. Z včerajšnjim dnem je stopila na dan jasna zavest, da koroških razmer ne prenašamo več. Spretno taktiko naših poslancev so se te razmere pred strankami konkretno pojasnile.

Poslanca Jarca predlog, naj se edina postavka v proračunu za koroške Slovence — 1200 K za potovalnega učitelja, črta, je bengalično posvetil, kako nezdružljive so koroške razmere. Slovenec mora to predlagati, ker se tudi ta denar rabi samo v nemškonacionalne namene. Svoj čas je vlada na prošnjo Katol. polit. društva za koroške Slovence po posredovanju poslancev to postavko sprejela; zdaj jo morajo Slovenci odklanjati. Bil bi prehud udarec, ko bi se bila sprejela ta resolucija. Zato so si pomagali gospodje pri vladi s tem, da so dobili načelnika proračunskega odseka Germana, da sploh ni dopustil glasovanja o tem predlogu, češ, da se pri provizoriju ne morejo postaviti taki podrobni predlogi. Storil je to ob odločnem odporu naših poslancev, ki imajo v zbornici manjšinski predlog, naj se preko provizorija preide na dnevni red.

Državni zbor odgoden.

C. kr. brzojavni urad poroča: Ministrski predsednik grof Stürgkh je predsednika obeh zbornic pisмено obvestil, da z Najvišjim pooblastilom dne 31. jan. odgodi državni zbor.

Včerajšnja pogajanja s češkimi strankami so ostala brezuspešna, ker Stürgkh ni mogel ali ni hotel povedati roka, kdaj razpiše nove volitve za češki deželni zbor. Ob tričetrt na 4. uro popoldne je Stanek Stürgkhu naznanil, da Čehi z njegovo izjavo niso zadovoljni. Sejo predsednik Sylvester nekaj minut po tričetrt na 4. uro otvori in naznani, da zaključuje sejo, ker je poslovnik nesproti obstrukciji čeških agrarcev presle. Češki radikali in agrarci kriče. Ob 4. uri popoldne je bila seja končana. Dr. Sylvester je izjavil, da se zbornica približno 10. marca z

na. Pridite na shod tudi Slovenci iz sosednjih občin.

— **Dopisnikom »Slovenskega Gospodarja«.** Sedanje ljubljansko uredništvo »Slov. Gospodarja« naznanja, da morajo biti novice najpogostejše v ponedeljek opoldne v Ljubljani, ako hočejo, da se v prvi številki objavijo.

— **Orlovski organizacija na Štajerskem.** Šmartin pri Slovenjem gradu. Pri nas se je pretečeno nedeljo 25. januarja ustanovil telovadni odsek »Orel« za Mislinjsko dolino s središčem v Šmartnu. V dolgem poljudnem govoru je g. predsednik dr. Verstovšek razložil pomen in veliko potrebo te mladeniške organizacije. Poslušalcev je bilo prav mnogo; večina mladeničev, tudi iz drugih župnij; hvalevredno pa so se udeležili tudi očetje in gospodarji. Z vidnim zanimanjem so šle poslušalcem govornikove besede res k sru. Delo je začeto, treba ga je zdaj le še vztrajno nadaljevati.

— **Obrambo delo.** Nemci so osnovali v Slov. Bistrici novo žensko podružnico Súdmarke. Kaj pa podružnice »Slov. Straže«. Vidi se, kot bi hotele naše podružnice (večina njih) zaspati. Ne tega! Na delo za obrambo naših narodnih pravic, za obrambo naše meje!

— **Duhovniške vesti.** Zdavstveno stanje č. g. Fr. Simoniča se je že obrnilo mnogo na bolje. Upanje je, da bo gosp. vikar v kratkem mogel iz postelje. — V pokoj stopi č. g. J. Jurčič, dekan v Vuzenici. Na njegovo mesto pride č. g. A. Arzenšek, župnik v Vitanju. — V pokoj bo tudi stopil č. gosp. M. Koren, župnik v Zalcu.

— **Slovenski jezik v Avstriji pod kaznijo prepovedan.** Iz Marenberga smo izvedeli: Zadnji čas se je v Marenbergu dogodil slučaj, ki je značilen za nestrpnost naših narodnih odpadnikov, katerim so načela krščanske vere in življenje po njih deveta briga, ampak ki vidijo svoje zveličanje edino le v blaženi nemščini. Neka razrednica je otrokom svojega razreda pod kaznijo prepovedala med seboj slovenski se pogovarjati. Postavno bi moral biti na šoli upeljan takozvani prostovoljni tečaj za slovenščino, ki se bi ga otroci slovenskih staršev svobodno smeli udeleževati. V resnici pa se ubogi otrok v medsebojnem občevarju ne sme posluževati niti navadnega pohorskega narečja, ki ga zna od doma! Do kedar bodo merodajni krogi v Avstriji trpeli take razmere?

— **Prepovedana izobrazba.** Socialni tečaj, ki ga je nameravala prirediti S. K. S. Z. v Zetalah dne 3. febr., je oblast, kakor se nam brzojavlja iz Rogatca, radi skratice prepovedala. Čudno, da skratlica izbruhne ravno tedaj, če priredijo naše organizacije kako prireditev.

— **Wastian.** Prihajajo glasovi, da se je stanje poslanca Wastiana, ki je sedaj v nekem graškem sanatoriju, zelo poslabšalo. Govori se, da se namerava proglasiti Wastian za slaboumnega. Tragika človeštva! Zaradi deset kron vredne knjige si je nesrečni mož uničil svojo eksistenco, svojo politično karijero. Wastian je bil eden najbolj zagrizenih nasprotnikov slovenskega ljudstva na Spod. Štajerskem. Njegov šolski predlog je bil kriv, da je izbruhnila obstrukcija v štaj. dež. zboru, da se je začela gonja proti Slovincem, mož je bil predsednik »Súdmarke«.

— **Zlata poroka.** Iz Zdol nam pišejo: Pretečeno nedeljo je bila pri nas zlata poroka, katero sta obhajala Rok in njegova ženka Terezija Šoba roj. Zorka, nekdanja posestnika v župniji Videm, sedaj pa tukaj na svojem posestvu v Zdolah. Cerkev obred je opravil njun sin, tukajšnji župnik č. g. Alojzij Šoba, vprico velike družine in mnogobrojnega ljudstva. Od svatov navzočih pred 50. leti, so bile še štiri osebe navzoče.

— **Tatvini v celjski okolici.** Posestnik Franc Lešnik v Gornji Ložnici je prenočil iz usmiljenja dninarja Ferdinanda Turnška, ki je na ponoči vlomil v omaro, ukradel iz nje 190 kron in izginil. — V Vojniku je vinen zaspal posestnikov sin Ivan Potočnik. Ko se je izbudil, je bil neprijetno presečen, ker mu je nekdo ukradel listnico s 130 kronami.

— **Umrl je preteklo sredo v najlepši moški dobi svojega življenja Janez Rašman, kmet v Zenjkovcih.**

— **Gospodarski tečaj v Veržetu.** Med 15. in 21. februarjem se bo vršil v Marijanšču v Veržetu za Mursko polje in sosednje kraje večdnevni gospodarsko-podučni tečaj. Razpravljale se bodo važne gospodarske, socialne in druge zadeve. Prošijo se že sedaj naši zaupniki na Murskem polju in sosednjih krajih (tudi Slovenci na Ogrskem), da agitirajo za obilno udeležbo. Za dobre predavatelje je preskrbljeno.

— **Občinske volitve na meji.** Pernice pri Marenbergu. Pred 2 letoma so se vršile na Pernicah občinske volitve, pri katerih so Slovenci zmagali z vsemi svojimi kandidati v 1. razredu, v drugem razredu pa so vložili priziv. Dne 24. jan. t. l. pa so se vršile dopolnilne volitve za 2. razred. Slovenci so tokrat zmagali z vsemi svojimi kandidati, tako da je sedaj ves občinski odbor v njihovi rokah, kar te zlasti na od

vseh strani ogroženi jezikovni meji velikega pomena.

— **Ljudska izobrazba prepovedana.** V Zetalah pri Rogatcu bi se moral vršiti v torek dne 3. febr. celodnevni socialni tečaj, prirejen po S. K. S. Z. Tečaj bi vodil dr. Hohnjec. Kakor čujemo, je visoka vlada tečaj prepovedala. Ali se nam je sedaj celo izobrazovalno delo, za katero država ne plača niti vinarja, prepovedovalo?

— **Nemške želje.** Iz Čeršaka. Nemški šulferaj je s svojo šolo v Čeršaku ob Muri zadel na odločen odpor vseh poštenih občanov in posestnikov v okolici. Le eno je dosegel: nemir, spor ter tožbe. Sedaj pobira neki kramar podpise za nemško šolo v sosednji Selnici. Da se zadeva pojasni in obrazloži pogubni in hudobni namen šulferajna, se bo vršil v nedeljo, dne 15. febr. popoldne od pol treh v hiši gosp. Karola Gornika, po dom. Roškar v Selnici javen shod. Na shodu bo govoril naš poslanec in drugi. Obmejni Slovenci na shod!

— **Občinske volitve v Hočah.** Hoče pri Mariboru. Pred občinskimi volitvami smo. Nemškutarji delajo na vse kriplje, da bi vrgli slovensko stranko. Njih glavni agitatorji so učitelj Gatti, krčmar Stanitz in mešetar Kutscher. Dne 25. t. m., ko je p. tekel reklamacijski rok, so nemškutarji kolovodje več kot eno uro preporno privlekli k županu cel kup reklamacij, katere se seveda ne bodo vpoštevale. Hočani, ne dajte se zapeljati po nemškutarjskih lisjakih!

— **Napredek slovenske ljudske misli.** Rajhenburg. Našim liberalcem se zelo slabo godi. Namesto, da bi se zdaj v predpustnem času veselili, pa morajo pretakati solze. Pred par tedni je bil namreč izvoljen v občini Senovo, po odstopu dosedanjega liberalnega župana Senice, za župana zvest pristav S. K. Z., ugleden in obče spoštovan mož Jožef Radej. — Dne 23. t. m. pa so se vršile volitve v občinski odbor trga Rajhenburg in so propadli liberalci v 1. in 3. razredu. — To je lep pojav v naši fari in jasno kaže, kaj se da doseči z vztrajnim izobraževalnim in organizatoričnim delom. Zraven tega je pa to tudi lep opomin za one občine naše fare, kjer še gospodarijo liberalci, da se jih namreč čimprej otresejo in izvolijo v občinski odbor zavedne in odločne pristave S. K. Z.

— **Umrl je v štorah pri Celju ravnatelj tovarne Jellek.** Rajni je bil hud naš narodni nasprotnik. Njemu se imajo Nemci zahvaliti, da obstoji v štorah šulferajnska šola in da so v občini nemškutarji na krmilu.

— **Župnija Olimje** — dekanja Kozje — je razpisana. Dosedanji župnik g. Josip Kotnik, je stopil v pokoj.

— **Pretep s pionirji v Krčevini pri Ptujju pred mariborskim okrožnim sodiščem.** Dne 16. nov. 1913 so se v gostilni pri Postraku v Krčevini stekli pionirji s civilisti, ki so pionirje pretepli in jih več nevarno ranili. Okrožno sodišče v Mariboru je zato prisodilo 27. t. m. gostilničarju Fr. Postraku petmesečno, posestnikovemu sinu Cirilu Ribiču trimesečno, Simonu Pavku štirimesečno, Jožetu in Martinu Erjavcu trimesečno ječo, dvamesečno ječo pa Jakobu Vrečarju, Antonu Simoniču, Ignaciju Postraku in Jožetu Klajderiču, štiri- najtsednevi zapor pa Petru Šalkoviču.

— **Nesreča pri vožnji na saneh.** To dni je več posestnikov vozilo gnoj v jezualemski vinograd gostilničarja Jožefa Rajha na Muti. Nazaj grede so tekmovali med sabo, kdo bo preje v dolini in pognali konje v divji dir. Rajhova hlapca Cipota in Marton sta bila zadnja v vrsti. Tedaj je pa Martin hotel preteči Cipoto; Cipota je zato, da bi Martona pustil mimo, potegnil konje nazaj. Cipota na to ni bil pripravljen ter ni imel več časa konja ustaviti ali ga obrniti v stran; en konj je v obupnem skoku planil na Cipotove sani in pokopal Cipoto pod seboj. Hlapec je dobil take poškodbe, da je med prenosom v Ljutomer umrl.

— **Zlato poroko** bo obhajal dne 15. februarja t. l. 73-letni Franc Sterniša, krojač in posestnik v Moravcih pri Mali nedelji s svojo ženo Tiletno Frančiško. Jubilant je splošno spoštovan in priden krojač. »Slov. Gospodar« zahaja v njegovo hišo že od l. 1867.

— **Snežni plaz zasul voznika.** 28. januarja je vozil poštni voznik pošto iz Sevnice v Mokronog. Na potu so strmi hribi. Kar se je vrh strmege hriba utrgal plaz in z groznim bučanjem pridrel v dolino na cesto. Voznika Franca Verhovška je snežna lavina zanesla kakih osem metrov proti mimotekeči reki Mirni. Na pomoč sta prihitela dva delavca in z lopatami izkopala poštnege voznika, ki je bil skoro že izgubljen, kajti ležal je zakopan en meter pod snegom. Ko sta voznika izkopala izpod snega, je od strahu in slabosti padel nezavesten na tla.

— **Za župana v Brežicah** je izvoljen posestnik Maks Stražil. Novi nemškutarjski župan je seveda slovenski š izpremenil v daljši germanski sch.

— **Poročil se je v Celovcu** trgovec Franc Gangl iz Hüttenberga pri Kotarčah z č. Josipino Jellinek iz Celovca.

predsednik nemških principalov Franke, predsednik nemških pomočnikov Gieseke in še par drugih. Od strani avstrijskih principalov so bili navzoči: ces. svetnik Anczye iz Krakova, Beaufort, posl. dr. Rasin, Wiesner iz Prage, dr. Hutschmann, Holzhausen, Jasper, Honetz, Reiser Rosenbaum z Dunaja, Jakobowski iz Lvova, Zech iz Inomosta; pomočniki zastopajo: Dungal, Euler, Falleg, Hölzl, Lehr, Nemeček, Pochop, Romanik, Schiegl, Turner in Wieser. Dne 1. t. m. pozno zvečer se je med prizadetimi strankami v vseh glavnih vprašanih dosegel soglasen sporazum. O podrobnostih se bodo pogajanja nadaljevala tekoči teden pred veliko avstrijsko tarifno komisijo; ako bi se v kakem vprašanju ne moge doseči sporazum, bo o njem razsodil sekčni načelnik Mataja s sodelovanjem zastopnikov nemškega tarifnega urada. Pogajanja se dovrše najbrže tekom tekočega tedna, tako da se bo s prihodnjim tednom redno delo v tiskarnah zopet začelo.

Važna razsodba za gostilničarje. Gostilničarji Alica Kamenšek in Blejski Dobravi je ljubljansko finančno ravnateljstvo prisodilo globo 20 kron, ker je brez žganjarske koncesije gostom tudi rum dal. Kamenškova se je proti tej razsodbi pritožila na upravno sodišče, češ da je rum dajala le na zahtevo gostov v čaj. Pregrešila bi se bila po njenem pravem nazoru le, če bi bila sam rum točila, česar pa ni storila, ker se rum pri čaju ne zaračunava posebej. Finančna oblast je zavzela stališče, da je čisto vseeno, če se toči rum sam ali pa primešava čaju in če se že rum posebej ali pa s čajem vred plača. Upravno sodišče se je pridružil naziranjem finančne oblasti in je zavrnilo pritožbo. Gostilničarji, ki nimajo koncesije za žganjetoč, torej ne smejo čaja z rumom prodajati.

Zavraten napad na poslovedjo tiskarne. Čujemo, da je v petek zvečer bil v Gorici napaden poslovedja ondote »Narodne tiskarne« g. Lukežič, Stavec Stanta mu je sledil na poti domov in ga udaril v desno oko tako močno, da je g. Lukežič v trenutku izgubil vid. Stanto je policija prišla in ga pridržala. Poškodbe g. Lukežiča so precej težke, a ne nevarne. Glasilo avstrijskih tiskarnskih faktorjev prinaša celo vrsto beležk o napadih na faktorje. Tiskarski pomočniki so lahko ponosni na take »izobražene«, zahrbtnje junake.

Junaki v boju z divjimi zvermi. Sarajevski »Hrv. Dnevnik« poroča: V Nevesinju sta dva volka napadla čredo, ki jo je varoval 16-letni Vojislav Milčević s svojo 17-letno sestro Jelko. Nad volka je planilo pet ovčarskih psov, ki so enega volka kmalu tako obdelali z zobmi, da je pobegnil. Drugi volk se je še nekaj časa branil, pa se je moral tudi on umakniti. Bežeč je nalezl na 16-letnega Vojislava, ki se mu pa ni umaknil, marveč ga je s sekuro mahnil po hrbtu. Kljub hudi rani je volk bežal dalje, 17-letna Jelka pa za njim, dokler ga ni došla in ga s kolcem pobila na tla. Nato sta brat in sestra volka dobro obdelala. — Vojislav je dobil od okraj. glavarstva nagrado, razen tega pa je dobil tudi precej za kožo. — V Kalinoviku je pa v gozdu divja svinja napadla nekega vojaka 92. pešpolka, ko je sekal drva. Vojak je na svinjo tako silno in spretno udaril s sekuro po glavi, da je na mestu poginila. Tehtala je 65 kg in so meso prodali na dražbi za 70 kron.

Nikar v Ameriko! Kakor je razvidno iz raznih američanskih časopisov, je tam štrajk in brezdelje na dnevnem redu. Vsled tega je nastala splošna draginja v Združenih državah; in ne samo po mestih, tudi po deželi. Pa tudi ni upanja, da bi se položaj kaj kmalu izboljšal. Komisija na Ellis Islandu brez vsakega razloga izseljence zavrača, češ, da je Amerika že prenapolnjena z ljudmi, ter se boje, da še domačinom kmalu ne bo dosti kruha. Zato kličejo: Nikar v Ameriko! Kdor pa nikakor ne more ostati na rodnih grudi, bodisi vsled slabe nerodovitne zemlje ali iz drugih upravičenih vzrokov, naj se raje odloči, da ostane bližje svojega rojstnega kraja. Ker je v Bosni mnogo dobre ročovitne zemlje in nakup zemljišč mnogo cenejši kot doma, svetovali bi, da bi se dotičniki zvezli za Bosno. Družba sv. Rafaela je v ta namen naprosila razne osebe in družbe v Bosni, da nam grejo na roko pri nakupu zemljišč. Dobili smo tudi dovoljen tozadevni odgovor. Kdor se zanima za to, naj se obrne na Rafaelovo družbo v Ljubljani, Dunajska cesta 29, I. nadstr. (Glavna mitnica). Tu dobi vsa nadaljna pojasnila in posredovanja brezplačno.

Zopet drama pregrehe v Trstu. 34-letna Albina Pavlin in kotlar v Stabilmiento Tecnico Karol Jesich sta skupaj živela. Pavlinka pa je sklenila te dni se od Jesicha ločiti. Dne 25. t. m. je skregani par po različnih gostilnah in kavarnah za slovo krokal, potem sta se pa še pošteno skregala. Jesich je na to na svojo ljubinko dvakrat usrelil in potem pa še sebe težko ranil. Oba sta težko ranjena.

Poslanec Gostinčar — član obrtnega sveta. Minister za delo in

imenoval državnega poslanca Josipa Gostinčarja članom obrtnega sveta na Dunaju — namesto pokojnega dr. Ign. Žitnika.

»Vse po pet krajcarjev« je razglašal na semnju v Logatcu nek kramar. Orožnika je to tako zbudilo, da je moža naznanil, ker se je mesto po 10 vinarjev blago dobilo 5 krajcarjev in okrajno glavarstvo je kramarja obsodilo na 5 K globe. — Ta »hudodelec« naj drugič svoje blago razpečava po »goldinarju« ne po dve kroni in če tudi zaradi tega kaznovan na 5 K, pa naj on državo toži, zakaj ima v prometu goldinarje ne pa enoto kron.

Podraženje flanel in barhenta. Prizadete avstrijske tvrdke so sklenile zvišati cene flanelam in barhentom vseh vrst za 2 do 5 vinarjev pri metru.

Podražen liker in ocet. Zadruga izdelovalcev likerjev in oceta je sklenila, da poviša glede na povišanje davka na žganje cene vsem likerjem in žganju za 20 do 40 vin. pri litru.

Ogoljufana pošta. V torek popoldne ob pol 6. uri se je oglašil pri poštenu uradu na Opčini neki mladenič s poštno-hranilnično knjižico glasečo se na ime Artura Battaglija in vsoto 93 kron z zahtevo, da se mu izplača 20 K. Ker g. poštar Caris na Opčini ni našel na knjižici nič sumljivega je brez obotavljanja izplačal »Battagliju« 20 K, čeprav je videl, da se je neznanu roka tresla, ko je podpisaval potrdilo. Ko je neznanec odšel je poštar zaradi sigurnosti vendar telefoniral poštenu uradu v Barkovlje, kjer je bila knjižica izdana. Izvedel je, da je bila pač oddana pri dotičnem uradu na omenjeno ime knjižica na vsoto 3 K, ne pa 93 K. Očividno je zvijač ponaredil iz vsote 3 K 93 K. Poštar je takoj tekkel za goljufom, ga sicer dohitel še na občini, a mu je ušel kljub temu, da je tekla in vpila cela gruča ljudi za njim.

Beda naših rojakov v Ameriki. Ameriški »Glas Naroda« poroča: Rokaj M. Klopčič iz Detroita, Michigan, nam je dopisal pismo, v katerem nas prosi, naj posvarimo rojake pred nepremišljenimi sklepi. Kakor znano, je naznanila družba Ford, velika avtomobilska tvornica, da bo povišala plače delavcev na dnevnih 5 dolarjev ter da bo sprejela v službo 4000 novih delavcev. To je napotilo veliko ljudi, da so zapustili delo ter se napotili v Detroit v upanju, da dobe pri Fordu dela. Med temi je gotovo tudi veliko rojakov Slovencev. Bili so pa bridko razočarani, ker bo sprejemala družba nove delavce sukcesivno, dočim so oni mislili, da bodo lahko takoj vstopili. Rokaj Klopčič poroča, da je v Detroitu in okolici do 150.000 ljudi brez dela ter da ni prav nobenega upanja, da bi ga dobili pri Fordu, vsaj kmalu ne.

Alkohol — morilec. Živinski gonjač Janez Arnoldič je popival v neki gostilni v Možici na Koroškem. Medtem je pustil zunaj na prostem tri izročene mu krave. Ko je zapustil gostilno, malo nasekan; so bile krave izginile. Iskal jih je pozno v noč in drugo jutro so ga našli zmrznjenega na Blatu.

Knez izvoljen za župana. Mestni svet v Dobrišu na Češkem je izvolil za župana kneza Colloredo-Mansfelda. Novi knez župan je takoj po izvolitvi daroval 4000 K, da se ustanovi otroški vrt.

Javkanje »šulferajna«. Nemško nacionalni listi zelo tarnajo, ker so se Nemci naveličali prispevati šulferajnu in je došlo letos meseca januarja 40.000 kron manj prispevkov, kakor lani. Vodstvo šulferajna je po poročilih nemških listov obupano in roti Nemce, da naj pridno prispevajo, češ, da je ob majah slovanska nevarnost velika.

Odbor za nabiranje narodnih pesmi je doslej nabral čez deset tisoč slovenskih narodnih pesmi z napevi!

Prvo tovarno na Belokranjskem in sicer sušarno za cikorno peso ustanovi že letos Pozemkova banka v Pragi na svojem posestvu na Krupi.

Pevska veselica s tombolo. Slov. kršč. soc. zveza za Koroško priredi dne 15. svečana v Celovcu pevsko veselico s tombolo, pri kateri bodo, kakor že nekaj let sem, sodelovali najboljši koroški pevski zbori. Tej prireditvi naj se umaknejo vse prireditve pevskih društev po deželi!

Antimon-družba v Izlakah je večino svojih delavcev odpustila — kakor pravijo samo na dopust. Morda bo pa to le pomenilo začetek konca. Sedanjí kraji so s tem močno prizadeti; zima je, zaslužka pa nič. Najboljši delavci že hite v tujino. Smo pač daleč, in na oddaljene se lahko pozabi.

Zmrznil je na poti iz Žirov na Goropeke 70letni užitar Janez Zakelj iz Goropek. Na strmi poti je padel globoko v sneg, kjer je našel smrt. Prejšnji teden pa je konj povozil p. d. Brezjarja iz Sela. Čez nekaj dni je na poškodbah umrl.

Naš cesar je odnekad zgoden vstajalec; saj je znano, da je redno vstajal ob 4. uri zjutraj in ob četrni na pet že delal pri svoji mizi. Pred tremi tedni je pa začel še bolj zgodaj vstajati t. j. ob pol štirih. Takoj začne delati; ob 5. uri ima zajutrek, nato delo nadaljuje vse do opoldne. Najprej pridejo na vrsto spisi, ki jih vsako jutro prinese iz kabinetne pisarne v rdeči torbi; potem pridejo avdijske z ministri. Cesar se zadnji čas

kom se je hotel spraviti inženier na svojo jed, ko mu oko obstane na kosti, ki je gledala iz mesa. Nehote je začel ugibati, od katere živali bi pač ta kost bila, a z nobeno se ni strinjala. Tu se mu zasveti grozna misel, katere se je izpočetka hotel siloma obraniti. Toda kost je govorila glasno in jasno: pred sabo je imel človeško meso. Poln groze se je dvignil; misel, da je jedel človeško meso, mu je bila neznosna. In vendar je bilo res. V tistih dneh so se namreč na pariški periferiji vedno vršili majhni spopodi med obleganci in oblegovalci. Ubite vojake so brezvestni tovariši za majhen denar prodajali dobičkaželjnim gostilničarjem v mestu, ki so nato svojim gostom za visoke cene stregli s človeškim mesom.

Avstrijska ekspedicijska na južni tečaj. Dr. Feliks König, voditelj avstrijske antarktične ekspedicijske je odpotoval z Dunaja v Berlin, iz Berlina pa potuje v Hamburg, kodanji in v Kristijaniji, da izvede podrobne priprave za potovanje na južni tečaj. Potovanja se udeleži tudi neka eskimoška rodbina. Kupili so že tudi 150 eskimoških psov.

Volkovi na Sedmograškem. V Lupenjski okolici so te dni napadli volkovi čredo ovac in jih mnogo raztrgali. Raztrgali in požrli so tudi pastirja Demetresca, ki je prišel, kakor tudi njegovega 12letnega sina.

Vojakom zmrznile noge. Na Tirolskem so imeli te dni deželni lovci vaje. 2 kompaniji vojakov sta imeli splezati na visoko goro. Odmarširali so ob 5. uri popoldne in so prišli na vrh ob 5. uri zjutraj. Pota so bila ledena in silno težavna. Na nekaterih krajih je bil sneg visok 3 metre. Na 2.000 m visoki gori je vladal strašen mraz, da so vojaki kar z zobmi škrtali. Z gore so se podali ob 10. uri popoldne in so prišli nazaj v kosarno ob 5. uri popoldne. 70 vojakom so zmrznile noge tako, da so jih morali poslati v vojaško bolnico v Tridentu. Nekaterim so morali prste operirati.

Umestna prošnja. Zveza za varstvo ptic se obrača na vse gozdarje in lovce s prošnjo, da bi v letošnji ostri zimi skrbeli za hrano pticam. Za žolne, senice in enake ptice, ki se hranijo z žuželkami, se na cen in lahek način poskrbi, ako se razne ubite roparske živali denejo iz kože in meso obesijo na kako drevo v gozdu. To bodi opomin tudi za vsakega izmed nas, da se po svojih močeh zavzame za prežebajoče in stradalajočice ptice.

Trpljenje rejencov. V Tokaiju na Ogrskem je neka Šimešes izvrševala nekako obrt s tem, da je sprejemala v rejo majhne otroke. Kako se je ubogim rejencem pri njej godilo, priča ta le dogodek: Te dni je triletna Marija Mizokai nekemu drugemu rejencu vzela drobtinico kruha. Za to jo je zveržila oskrbnica kaznovala na ta način, da ji je zvezala roke in potem otrokove ročice toliko časa tiščala na razbeljeno ploščo na štedilniku, da so popolnoma zgorele. Deklica je v strašnih bolečinah umrla. Žensko so zaprli, rejence pa oddali drugim družinam.

Dobro jo je pogodil. V neki gosposki hiši v Berlinu so radi električne razsvetljave policali monterja, ki je prišel z vajencem in začel svoje delo. Medtem je v dotično sobo prišla hišna gospa in vsa prestrašena glasno zaklicala sobarici: »Marija, kaj pa mislite, da ste pustili srebrnino tu ležati, ko imamo vendar delavca v hiši!« Monter je prvi hip presenečen nad tako brezobzirnostjo, potem se pa obrne k vajencu in mu glasno pravi: »Korl, pojdi takoj na hodnik, kjer sem obesil svojo suknjo; vzemi iz nje uro z verižico in pa denarnico ter nesi oboje spraviť moji ženi. Treba biti previden, ker sva v tuji hiši.«

Ruski mornarji vrgli v morje svojega tovariša. V Sirakuzi so vrgli ruski mornarji z ruske oklopnice »Oleg« v morje nekega ruskega mornarja. Moža, ki je nevarno ranjen, je potegnil neki laški mornariški častnik iz morja.

Bogastvo novorojenega princa Napoleona. Princ Napoleon bo eden najbogatejših knezov na svetu. Po svoji materi, belgijski princezini, bo dobil veliko premoženje, poleg tega bo dedič po stari teti bivši mehiškanski cesarici Karloti. Bivša cesarica Evgenija mu bo zapustila vse svoje ogromno premoženje, ki znaša nad 200 milijonov. Ker je princ Louis Napoleon neoznjenjen, pripade novorojenemu Napoleonu tudi le-tega premoženje, povečano z dedščino po princezini Matildi.

Za povzdigo vinogradišča je srbska vlada določila za leto 50.000 dinarjev. Stavili so se v to svrhu tudi posebni predpisi, ki med drugim določajo, da se vinogradi, katere uniči toča, odpise davek za 10 let.

Kaj vse ljudje jedo. S tem se bavi neki italijanski list in piše: Žabe, pože, žive ostrige in že napol gni'le kljunače ljubi'na na Francoskem, Italijanskem in Španskem. Papagaji so najljubša jed Mehikancev. V Braziliji jedo neko vrsto mravelj v surovem maslu in drugih masteh; v Siamu velja jed iz mravljinčjih jajec kot nekaj posebno do-

brega. V Maroku slastno jedo travniške koblice v solati; pravijo, da so boljše nego najboljši raki. Pečeni pajki so največja slaščica prebivalcev v Novi Kaledoniji. Kitajci jedo pasje meso, v vinu kuhane podgane, plitja gnezda in svilopreke. Na Antilih jedo krokodilska in želvina jajca; slednja s slastjo uživajo tudi v mnogih drugih deželah.

Napredovanje katolicizma v Indiji. Iz statističnih podatkov o razmerah v Indiji l. 1912. izhaja, da živi v Indiji in Birmi 2.311.000 katoličanov latinskega in sirskega obreda. Splošni prirastek nasproti leta 1911. znaša 20,6%, prirastek iz anglikanskih vrst 15,6%. Vsega skupaj je v Indiji 4 milijone kristjanov, 220 milijonov bramanov, 66 milijonov mohamedancev, 9 milijonov fetišistov, 11 milijonov budistov in 22.000 judov.

Zima na severu odneha. V Berlinu in v zahodni Nemčiji je nastopil jug. Toploter kaže več stopinj nad ničlo.

165 obožencev in 7 prič. Okrajno sodišče v Eibiswaldu bo razpravljalo o tožbi, ki jo je vložil zdravnik dr. P. Kniely proti 165 rudarjem, ker so podpisali neko vlogo, v kateri so zahtevali, da naj se drug zdravnik nastavi, dr. Kniely pa odpusti.

+ Kardinal Casimiro Gennari je dne 31. jan. popoldne umrl v Rimu.

Polet okolu sveta. Newyorški aeroklub je sklenil, da priredi polet okolu sveta ob svetovni razstavi v San Franciscu. Tekmovalci se bodo dvignili v San Franciscu in se morajo tekom 90 dni vrniti. Zmagovalec dobi 100.000 dolarjev. Za polet se določijo ruti: San Franciscu. New York, Belleisle, Grönland, Island, Hebridi, Eddinburg, London, Pariz, Berlin, Peterburg, Moskva, Mandžurija, Koreja, Japonska, Komčatka, Beringova ožina, San Franciscu.

Povodnji v Braziliji so naravnost katastrofalne. Mesto Novalaga je popolnoma izginilo, kakor tudi več drugih krajev. Škoda je ogromna.

Radi štrajka premožarskih težakov in voznikov v Londonu je nastalo v mestu silno občutno pomanjkanje premožja, saj je počivalo 15.000 parov delavskih rok. Pomanjkanje so čutili zlasti revni sloji in bolnišnice. V middleseški bolnišnici so si pomagali na ta način, da so 20 medicincev poslali s tovornim avtomobilom po premožje v skladišče. Dijaki so brž naložili poln voz in se potem zmagoslavno z dvignjenimi lonatami vrnili v bolnišnico.

Miljonar — berač. V New Yorku je neki znan milijonar živel čudno dvojno življenje: milijonarja in berača, o čemer se nikomur niti sanjalo ni. Stvar je prišla še-le po njegovi smrti na dan. Te dni je namreč v neki newyorški bolnici umrl berač znan pod imenom William Smith. Ko so natančneje preiskali njegovo obleko, so našli med drugimi listinami oporočo, podpisano od Duddly Jardina, gori omenjenega znanega milijonarja, v kateri razpolaga s premoženjem enega milijona dolarjev. Uvedla se je preiskava, ki je dosegla, da sta bila berač Smith in milijonar Jardine ena in ista oseba. Kaj je nagnilo moža do takega dvojnega življenja, ni znano. Najbolj čudno pa je, da se je milijonar tudi oženil kot berač in živel z ženo in dvema otrokoma v beraški, zapuščeni sobi, za katero je plačeval po en dolar na teden. Družini se niti sanjalo ni, da je njen poglavar milijonar. Kako je čudak napravil oporočo, viri molče.

Kitaške — morske roparice. Na kitaških vodah se večkrat zgodi, da pridejo na kak parnik v potnike preoblečeni pirati, ki potem ob ugodnem nočnem trenutku navale na mostvo, se polaste parnika in ga opleni. To bi se bilo kmalu zgodilo tudi nekemu angleškemu parniku na West-Riverju; vendar se je za kapitan, ki se mu je nenavadno veliko število potnikov čudno zdelo, že o pravem času začel natančneje zanimati za ljudi na ladji. Kmalu je dožgal, da ima na krovu nad 60 preoblečenih kitaških roparic, ki so bile vse obožene in so imele pri sebi bodala in revolverje. Parnik je nato pristal v prvem najbližjem pristajališču in oddal nevarne potnike oblastem; piratinje so zvezali in jih odpeljali v Hongkong. Na Kitajskem je za morsko roparstvo določena smrtna kazen.

Telefonska in brzojavna poročila.

ISTRSKI DEŽELNI ZBOR RAZPUŠČEN.

Dunaj. Danes se je s cesarskim poveljem isrski deželni zbor, ki je že dolgo časa za delo nezmožen, razpustil. Od novih volitev upa vlada, da položaj tako razjasne, da bo mogoče sporazum med Hrvatini in Italijani.

AGITACIJA ZA POLJSKO.

Poljsko društvo »Narodna Obrana«, v katerem sede zastopniki skoro vseh poljskih društev, zlasti v Ameriki, je nabralo in izdalo za propagando za neodvisno Poljsko blizu en milijon kron, čegar večji del so nabrali v Ameriki. Zanimivo

je, da so poljski krogi v Rusiji nabrali komaj 1500 rubljev. Tudi Poljaki v Nemčiji se ne gibljejo posebno. Najživahnejša je bila agitacija v Galiciji, kjer so jo oblasti trpele kakor naperjeno proti Rusiji.

RUMUNI HO